

Antón Pelayo, Javier i Jiménez Sureda, Montserrat. *La memòria de pedra. Les làpides sepulcral del pla de la catedral de Girona*. Diputació de Girona, 2005, 332 p. ISBN: 84 95187 85 X

per M. Lluïsa Fernández Clares (Universitat Autònoma de Barcelona)

Javier Antón Pelayo, professor d'Història Moderna a la Universitat Autònoma de Barcelona i autor de l'extens estudi "Morir a la Girona de la Il·lustració. La funerària canonical i les actituds dels canonges de la catedral davant la mort", inclòs dins l'obra *Girona a l'època de la Il·lustració* (Girona, 2001) i Montserrat Jiménez Sureda, professora també d'Història Moderna a la mateixa universitat i autora de *L'església catalana sota la monarquia dels Borbons. La catedral de Girona en el segle XVIII* (Barcelona, 1999) han publicat darrerament aquest llibre que aquí ressenyem dedicat a l'estudi de les làpides sepulcral del pla de la catedral de Girona.

El llibre s'estructura en quatre grans apartats: en la primera part, els autors realitzen una introducció a la història de la sepultura cristiana i un minuciós estudi de les làpides de la catedral de Girona; en la segona, trobem el corpus epigràfic, pilar fonamental en el que es basa aquest llibre, seguint uns criteris de transcripció i metodologia de treball que respecten al màxim la rigorositat científica; a continuació, una sèrie d'imatges de les làpides sepulcral i, per últim, un imprescindible apèndix dels personatges sepelits sota les làpides del pla de la catedral de Girona.

En primer lloc, els autors apunten el doble objectiu d'aquest estudi: d'una banda, pretén registrar i recuperar un patrimoni lapidari que, per diferents circumstàncies, està força malmès i oblidat; i d'una altra, intenta documentar i analitzar la història dels enterraments en el pla de la catedral i la sociologia dels qui hi són inhumats i realitzen un acurat estat de la qüestió sobre el tema de les inscripcions sepulcral.

En els següents capítols, els autors descriuen detalladament els diferents espais de la catedral dedicats als enterraments (la galilea o portal major, el cementiri dels negres, el claustre, la tomba comuna dels bisbes, les tombes de les capelles, etcètera) i les làpides ocupades al pla de la catedral, analitzant la cronologia de les defuncions i la col·locació de les lloses, les làpides dels bisbes i prebendats i els sepelits. El text es completa amb una sèrie de gràfics i plànols que ajuden a fer encara més entenedora l'explicació.

A continuació, els professors Antón i Jiménez estudien el procés de fabricació de làpides, la pedra emprada, el preu i les seves característiques: la morfologia, els elements esculpits (marcs, senefes, escuts d'armes i epitafis) i les referències clàssiques en la llengua, les datacions, la tradició d'anomenar els càrrecs i virtuts del difunt, el tòpic de la brevetat de la vida, etcètera.

Seguidament, trobem el corpus epigràfic constituït per les cent sis làpides del pla de la catedral de Girona i de la capella de Santa Maria del Claustre, totes elles fabricades entre els anys 1601- 1963. A més de la reproducció de lloses (amb una gran fidelitat, retratant les seves imperfeccions, esquerdes, mutilacions i absències), s'inclou la transcripció i la traducció al català dels epitafis i la localització de cada làpida en l'espai corresponent, traspuant rigor i



erudició. Així, s'ha documentat el nom dels individus sepultats en cada tomba i s'ha establert amb exactitud l'any dels seus decessos, però també gràcies a una exhaustiva recerca arxivística s'han aconseguit notícies més particulars, relacionades moltes d'elles amb l'origen familiar i les últimes voluntats dels difunts, el que ha permès, com afirmen els autors, donar vida a la pedra per tal d'aconseguir una veritable història social del patrimoni cultural.

Per concloure voldríem destacar la tasca meritòria dels professors Antón i Jiménez en recuperar el patrimoni lapidari de la catedral de Girona, evitant la pèrdua definitiva d'aquesta informació tan valuosa i el seu caràcter innovador pel que fa a la metodologia de treball, <<rigorosament empírica, combinant l'heurística documental amb una arqueologia de restitució dels epitafis>>, marcant un camí pioner a seguir en aquest tema d'estudi. Es tracta, per tant, d'un llibre molt detallat i enriquidor, prova ben clara, que al capdavall, la qualitat més important per escriure bons llibres d'Història és la paciència i l'esforç.